

UNA PANORÀMICA VALLENCA

Per Pere Altès i Serra

La clau sobre el contingut del llibre «Panoràmica vallenca contemporània» ens l'ofereix el Pròleg mateix. Els promotors, l'Institut d'Estudis Vallencs, entre altres activitats que es van organitzar amb motiu del vint-i-cinquè aniversari de la seva fundació, va voler que hi figurés l'edició d'un llibre en què es deixés constància de l'entorn al voltant del qual, pel que fa a la nostra ciutat, s'havia desenvolupat i hi havia crescut l'entitat. D'altra banda, el projecte venia a ser una mena d'assentiment a l'activitat primigènica del mateix Institut i la que, en definitiva, hi havia tingut més continuïtat: publicar llibres.

Els temes posats damunt la taula d'antuvi foren variats: només calia trobar les persones que volguessin tenir cura de tractar-los. No tots els compromisos contrets de bon principi arribaren a plec de bé. Per això el Pròleg diu: «érem conscients que el fil d'alguns temes podria trencar-se en qualsevol moment». D'altra banda, no tots els autors se cenyiren al que era la idea inicial, configurada a parlar, només, quant al temps, dels vint-i-cinc anys d'existència de l'Institut. La «contemporaneïtat», doncs, no fou assumida

en tots els treballs que es publicuen. Caldria analitzar, al capdavant, si és millor, tal com han fet alguns autors, d'oferir una visió àmplia, però resumida alhora, del tema tractat, o bé, tal com s'havia demanat, ajustar-se a un període concret de la nostra història, la més recent. El que resta clar és que no hi ha hagut una unitat de criteri quant a voler interpretar la idea inicial. Però com que la responsabilitat de publicar el llibre commemoratiu, un cop establerta, havia d'arribar al final, «fossin els que fossin els temes assolits», segons el Pròleg repetit, caldria després donar-los a conèixer.

L'empresa de publicar «Panoràmica vallenca contemporània», tal com s'ha pogut comprovar, no era una tasca fàcil, més si, com s'havia pensat, havia d'esdevenir una obra homogènia, una obra «escrita» i «pensada» en conjunt, per bé que tractada individualment per un grup d'autors. Tal com ha sortit, fa la impressió que cada un d'ells ha interpretat a la seva manera aquella idea a la qual ens hem referit, o l'ha acompanyada a les seves intencions. Tot i el temps amb què es va preparar, sempre, a darrera hora, vénen les presses, i es veu clarament llavors

que el propòsit fixat s'esdevé impossible d'assolir, i, aleshores, sense cap esmena possible, els treballs s'han de lliurar a la impremta de la manera que sigui. ¿Vol significar, el que diem, cap comentari pejoratiu per al contingut del llibre? És clar que no. I Déu me'n guard d'afirmar-ho, en el cas que ho creguéis així, en ser una de les persones a les quals es va convidar a desenvolupar un tema, i que després no va poder acudir al compromís agafat.

Deixant de banda, doncs, el que havia de ser el llibre, i el que en realitat és, s'ha de dir que el primer treball és escrit per Daniel Ventura i Solé, sota el títol de «Valls: síntesi històrica». Explicar en una quarantena de pàgines la història de la nostra ciutat, només és a l'abast d'un escriptor que se la conegui pe a pa, i que tingui a l'abast un bon i extens fitxer, que actuï d'acordió per si convé extreure-la, com en aquest cas, o ampliar-la, si arribés el moment. Tot i els inconvenients que tota síntesi comporta, i més si s'hi vol fer esment de les dates concretes, la narració dels fets és fluida i no exempta de comentaris, els quals l'autor hi aporta quan ho creu convenient.

El treball signat per Antoni Gavalvà i Torrents i Josep Santesmasés i Ollé, «L'estructura comarcal de l'Alt Camp i l'ordenació del territori», és el que al llibre figura en segon lloc. El títol és prou explícit, i no cal fer cap esforç per endevinar que es tracta d'un estudi sobre la divisió comarcal de Catalunya, tema que és d'actualitat, perquè, es diu, la Generalitat vol anar a una nova conformació de les comarques, ja

que la que actualment vigeix, promulgada el 1936, és considerada inservible. Ambdós autors, després d'analitzar aquesta divisió del 1936 i dels interessos comarcalistes que hi intervingueren, aporten les seves opcions sobre el que hauria de ser la nova divisió, principalment per resoldre les friccions limítrofes que s'estudien i que l'experiència ha posat de relleu. De l'una banda, les que es refereixen al sector que toca amb el Baix Penedès, i, de l'altra, pel que fa al que toca amb el Tarragonès. De seguida el lector s'adona que la nova divisió territorial, si es fa, ha d'esdevenir polèmica a més no poder en tot el conjunt de Catalunya. Si bé a la nostra comarca els problemes són mínims, o, potser, de poca rellevància, es palpa a l'ambient que hi ha comarques en què les «reivindicacions» són importants, ja que fins i tot es pot arribar a proposar de subdividir-les i crear noves capitalitats. Observem, al treball de Gavalvà i Santesmasés, que aquesta qüestió, almenys, no es presenta a l'Alt Camp, cosa que no deixa d'aportar una certa tranquil·litat, a la perspectiva.

Josep Olivé i Compte hi inclou, al llibre, el seu treball «L'estructura social i demogràfica». Un treball, com d'altres que li hem llegit, que es pot afirmar que és molt «dins la seva línia». És clar que per confeir un estudi sobre l'anatomia demogràfica de la nostra ciutat, no es pot prescindir d'un seguit de diversos components que esdevenen comuns, i que hom no pot bandejar si vol arribar a veure, en una anàlisi estructural, les característiques que configuren la ciutat. Per això les ex-

plicacions sempre van acompanyades dels gràfics corresponents, i llavors es veuen clarament les comparacions que es fan o que s'estableixen amb altres llocs. L'Olivé empra un lèxic planer, i això fa interessant el treball, si més no, fins i tot per a un públic lector no gaire iniciat en aquestes qüestions, les quals més aviat són de tipus tècnic.

«L'estructura educativa», escrit per Daniel Farré i Cabestany, persona que es troba submergida en el món de l'ensenyament, és el treball que s'inclou, al llibre, en el quart lloc. Podríem dir que és un dels escrits que més se circumscriuen a la idea que hem esmentat al principi. Recull la història de tots els centres docents de la nostra ciutat en l'etapa contemporània a l'Institut d'Estudis Vallencs, per bé que, com se suposa, en explicar la creació dels diversos centres dedicats a l'educació establerts a Valls, n'esmenta les arrels. El treball de Farré pot ser un punt de partida, mai que es vulgui, anys a venir, de prosseguir l'estudi de la qüestió educativa, la qual ha donat molts tómbos a la nostra ciutat mateix, i que encara en pot donar molts més.

Quatre joves, Francesc Domènech i Rull, Albert París i Fortuny, Cristina Requena i Giró, Rosa Salvadó i Castellví, han inclòs al llibre un treball sobre la història dels mitjans de comunicació a la nostra ciutat, amb el següent títol: «Els mass media de la ciutat de Valls des de finals del segle XIX a l'actualitat». Tot i la brevetat de la seva aportació, cal considerar-la de molt interessant, sobretot per l'estructuració, pels comentaris i per les conclusions

que treuen sobre la publicació de la premsa a la nostra ciutat en tots els temps. No obliden el fenomen recent de la ràdio a Valls, la qual, després de llargs anys de no disposar de cap emissora, de cop i volta el públic consumidor pot escollir, al dial, entre dues.

Per la seva banda, Rafael Castells i París, disciplinat, aporta a «Panoràmica...» el treball «25 anys d'indústria i comerç a Valls». Fa un repàs de l'evolució que ha experimentat a la nostra ciutat tant el comerç com la indústria, i esmenta un seguit d'empreses que han desaparegut, com també fa palès l'important nombre d'indústries que s'han establert a Valls, sobretot després de la construcció del Polígon Industrial. Castells, bon coneixedor del tema, hi explica els motius d'aquesta transmutació, en la qual la ciutat hi ha guanyat, en el sentit de la capacitat del generar ocupació. Castells fa incursions, ensems, a analitzar, damunt pel damunt, el camp dels serveis, que a Valls representa un capítol prou important d'aquesta activitat empresarial.

«El fet esportiu», escrit per Ramon Amenós i Cos, és el setè treball inclòs al llibre. Com d'altres que hi són presents, reporta, exhaustivament, en una visió global, cada un dels esports que s'han practicat i que es practiquen a la nostra ciutat. Esports que, naturalment, han estat enquadrats, tothora, en els diversos clubs que configuren el fet esportiu a l'àmbit ciutadà. L'esport, a Valls, és un fet relativament recent, però que, això sí, va molt més enllà dels darrers vint-i-cinc anys. L'Amenós, un seguidor lliurat plenament a l'ac-

tivitat esportiva val·lenca, aporta al treball una munió de dades que impressiona, i estableix la base, el punt de partida, per escriure l'àmplia història de l'esport val·lenc, que encara resta inèdita.

Per últim, Daniel Ventura i Solé, que repeteix aportació al llibre, tracta sobre «El fet cultural». Com l'altre treball que hi inclou, fa una repassada succinta sobre els elements que configuren el tema a tractar: el teatre, la vida musical, la cultura popular, l'art, la tradició literària, i toca, de passada, altres aspectes, no estrictament assenyalats, un dels quals podria ser el cinema. Per cert que quan es refereix al teatre s'oblida d'un quadre escènic que tingué molta preponderància a la nostra ciutat: ens referim al de la Societat Agrícola, que funcionà durant deu anys, del 1921 (en què es cons-

truí l'escenari, a la sala d'actes) fins el 1931 (en què el grup plegà perquè la casa no els deixà fer una representació teatral durant els actes recreatius de les festes decennals de la Candela). Permete'm, amic Ventura, aquesta expansió d'una circumstància que vaig «viure» plenament.

Resumint, podríem dir que és un llibre que tracta sobre la nostra ciutat en temes usualment poc exposats. I, novament, ens hem de referir al Pròleg: «Possiblement hi haurà algú que hi trobi a faltar un tema que al seu parer era fonamental. És possible que tingui raó». Sigui com sigui, és un llibre val·lenc pels quatre costats, escrit amb molt d'amor, i que en tots els ordres conté un atractiu remarcable. Tenir-lo a l'abast, si cal com a obra de mera consulta, és un mèrit suplementari que té, després d'haver-lo llegit.

MONOGRAFIES VALLENQUES, 3

Per Montserrat Brusco i París

Amb el títol «MONOGRAFIES VALLENQUES 3», l'Institut d'Estudis Val·lencs publicà, el 1985, un recull de set treballs, guanyadors, tots, d'algun premi extraordinari als Jocs Florals de les Festes de la Mare de Déu de la Candela, l'any 81.

El llibre és un arrelplec de treballs, amb una temàtica diversa, històrico-demogràfica-costumista-ornitològica, que contribueixen a ampliar el patrimoni cultural val·lenc.

Els treballs no presenten cap lligam entre ells i es troben clarament diferenciats els uns dels altres.

El primer escrit, «L'Etapa Val·lenca de la Reina Maria d'Aragó», de Pere Català i Roca, glossa la vida de la Reina Elionor de Xipre, de què tantes evocacions perduren en la memòria popular. L'estudi és d'una gran profunditat històrica, acompanyat d'abundoses referències bibliogràfiques. Són de remarcar els